

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Kirke og stat i riktig retning / "Deltakelse medfører bevissthet om dine talenter" / Versus populum. / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

8. søndag etter pinse - Dag Øivind Østereng

9. søndag etter pinse - Stephen Reid

10. søndag etter pinse - Astrid Sætrang Morvik

De uholdbare sider ved den nåværende statskirkeordningen hadde blitt så åpenbar for viktige beslutningstakere, at status quo ikke lenger framsto som noen reell mulighet.

Kirke og stat i riktig retning

Denne våren har brakt større bevegelse i spørsmålet om Den norske kirkes forhold til staten enn de fleste på forhånd hadde trodd var mulig.

Det så lenge ut til at den møysommelige prosessen gjennom kirkelige og statlige utredninger enda en gang skulle ende opp med

berget som fødte en mus. At vi den 10. april fikk en avtale mellom alle de politiske partiene på Stortinget som demonterer viktige elementer i statskirkeordningen, sier noe om en vilje til konsensus i viktige spørsmål som er et sunnhetstegn ved vårt politiske system. Men det viser kanskje først og fremst at de uholdbare sider ved den nåværende statskirkeordningen hadde blitt så åpenbare for viktige beslutningstakere, at status quo ikke lenger framsto som noen reell mulighet. Dette gjaldt nok først og fremst kravet om at halvparten av regjeringsmedlemmene skal tilhøre Den norske kirke, men også at politiske myndigheter skal utnevne lederne i et trossamfunn.

Mange av oss hadde ønsket at man hadde kommet enda lenger i å avvikle statskirkeordningen enn det forliket legger opp til. For også etter at de varslede grunnlovsendringene er på plass i 2013 vil vi ha en statskirkeordning, selv om den vil være annerledes skrudd sammen enn tidligere. Det er også prinsipielt problematisk at man nå ikke bare har revidert en nedarvet statskirkeordning, men på mange måter satt sammen en ny, som ikke lenger er forankret i Kongen, men i Stortinget.

Uansett hva man ellers måtte mene er det sikkert at 2013 ikke vil bety sluttpunktet verken for videre diskusjoner om forholdet mellom kirke og stat eller for videre reformer. Forliket nå i vår er bare et skritt på veien. Det avgjørende skritt i denne omgang er at man har demontert den sterke grunnlovsforankring som vår nåværende statskirkeordning har hatt, og som har gjort den så vanskelig å forandre. Fremtidige endringer vil bare kreve simpelt flertall for en lovendring.

Selv om forliket nå ligger til grunn for den videre utvikling, er det åpent for fortolkninger i ulike retninger. Et åpent spørsmål er f.eks. hvor detaljert en fremtidig kirkeordning skal være når det gjelder å fastlegge detaljene i kirkens organisasjon, og hvor mye som blir overlatt til Kirkemøtet å bestemme. At kirken ikke skal være eget rettssubjekt, og at den tydelige tilknytning til statlig forvaltning opprettholdes, kan gi mulighet for fortsatt politisk overstyring.

Like viktig som å diskutere forholdet mellom kirke og stat på topplanet er det å spørre etter den betydning endringene kan ha for det lokale menighetsliv. Her setter forliket sine begrensninger, men åpner også for muligheter.

En åpenbar begrensning er punktet om at prestene fortsatt skal være statstjenestemenn. Dette kan innebære vansker for det ønske om samordning av arbeidsgiverlinjene i kirken som de fleste kirkelige organer har ønsket seg.

At kirken ikke skal være eget rettssubjekt, og at den tydelige tilknytning til statlig forvaltning opprettholdes, kan gi mulighet for fortsatt politisk overstyring i vitale spørsmål.

Også finansieringsordningen er viktig i denne sammenheng. Fortsatt offentlig finansiering betyr en relativt trygg økonomisk situasjon for den lokale kirke. At pengene fortsatt skal komme fra kommunen legger føringer for fremtidig kirkelig organisering. En

videreføring av nåværende finansieringsmodell representerer heller ingen impuls til økt givertjeneste i menighetene. At kirken fortsatt skal være en del av offentlige budsjetter åpner også opp for fortsatt detaljstyring av hvilke formål pengene skal gå til.

Et nøkkelspørsmål i forliket er spørsmålet om det kirkelige demokrati. For noen partier har en demokratisering av kirken vært et premiss for å gi større selvstyre. Fra kirkens side bør man ikke primært se tiltak for å styrke demokratiet som noe man påført utenfra, en pris som må betales for å oppnå noe annet. Tvert om bør man også lokalt se de muligheter som friske midler til kirkelig demokrati kan skape for informasjon og profilering i lokalsamfunnet. Å få flere til å bruke sin stemmerett handler om å ta mer aktivt ansvar for den kirke man tilhører. Erfaring fra menighetsrådsarbeid har vist at engasjement i det kirkelige demokrati også kan være en vei inn i andre former for engasjement. Men det er en utfordring at man makter å profilere kirkevalgene som *kirkelige* valg, ikke bare en variant av de allmenne politiske. Igjen er det opp til kirken å fylle med innhold de rammer som den politiske virkelighet har skapt.

Behandlingen av forholdet mellom kirke og stat har vist at mange flere enn man gjerne tror

har et engasjement for Den norske kirke. Når engasjementet ytrer seg som et ønske om å øve kontroll, kan det oppleves som problematisk. Samtidig er engasjementet et uttrykk for at kirken ikke er en likegyldig størrelse, verken i samfunnets eller i enkeltmenneskers liv. Det er noe vi som kirke må lære oss å utnytte positivt, men uten bare å levere det folk forventer. Som kirke er vi

Like viktig som å diskutere forholdet mellom kirke og stat på topplanet er det å spørre etter den betydning endringene kan ha for det lokale menighetsliv.

satt til å være en kirke for folket. Samtidig må vi være oss bevisst at oppdraget ikke kommer fra folket, men fra kirkens Herre.

HARALD HEGSTAD
harald.hegstad@mf.no

”Deltakelse gir deg mulighet til å oppdage dine talenter”

(jfr. Matt. 25,14-30)

EYOLF BERG, PREST

Europakonferansen for sjelesorg blant hørselshemmede arrangeres annet hvert år av Det internasjonale forbundet for sjelesorg blant hørselshemmede (Internationaler Verband für Schwerhörigenseelsorge - IVSS-Churchear). Forrige konferanse fant sted i august 2006, og det betyr at den neste konferansen finner sted i år, nærmere bestemt i tidsrommet 1.-5. september, i den vesle byen Hvittorp like vest for Helsinki i Finland.

Konferansens fokus er, som navnet sier, de hørselshemmede, et begrep som omfatter alt fra lettere tungførte til døve og døvblitte (mennesker som ikke er født døve, men som blir døve enten i løpet av oppveksten eller i voksen alder).

De hørselshemmede vil i årene som kommer, utgjøre en stadig større del av menighetene og ikke lenger bare blant de eldre menighetsmedlemmene. Stadig flere yngre mennesker lider av alvorlig hørselsnedsettelse som følge av bl.a. diskotekstøy og skader forårsaket av ørepluggene til mp3-spillere, mobiltelefoner m.m. Hvordan møter vi som kirke denne gruppen? I dag faller de ofte utenfor og isolerer seg fra gudstjenester og andre kirkelige sammenhenger. Bevisstgjøring, opplæring og tilrettelegging er viktige stikkord. Årets konferansetema er derfor ”Deltakelse gir deg mulighet til å oppdage dine talenter” - med utgangspunkt i Jesu kjente liknelse om talentene.

Temaet vil bli belyst av foredragsholdere med ulik faglig bakgrunn og tilnærming til temaet. Blant foredragsholderne finner vi også en ung,

norsk student, Eivor Berg som er hovedstyremedlem i Norges Døveforbund. Hennes foredrag har overskriften ”Min identitet - mine muligheter.” Samtlige foredrag vil bli tolket til engelsk/tysk. Det vil også være skrive-/tegnspråktolk på konferansen.

Konferansen vil samle hørselshemmede og kirkelige medarbeidere fra store deler av Europa, fra både protestantiske og katolske

kirker. Den har gjennom årene utviklet seg til å bli en viktig møteplass for alle som er engasjert i arbeidet med å gi hørselshemmede deres naturlige rom i kirkene. Europakonferansen for sjelesorg blant hørselshemmede er derfor et forum der også norske kirkefolk bør være

godt og synlig representert, for å bli bevisstgjort og inspirert, få førstehånds kjennskap til nye, tekniske hjelpemidler som kan gjøre det lettere for store grupper hørselshemmede å delta i det lokale gudstjenestelivet, og for å presentere det arbeidet som skjer for og blant hørselshemmede i Norge, enten det er i lokalmenighetene eller i døvemenighetene.

I forbindelse med konferansen innbys konferansedeltakerne også til å tilbringe helgen 6.-7. september som gjest hos en lokal, finsk menighet.

Interesserte kan finne mer info ved å gå inn på <http://www.evl.fi/kkh/to/kdy/IVSSconference.html> eller ved å henvende seg til LK's redaksjonssekretær (se e-post og tlf.nr. bak på bladet). Vel møtt i Finland i september!

Versus populum.

AV EVEN BORCH, PROST I SØR-HELGELAND

Nemnd for gudstjenesteliv har lagt fram si innstilling til endra nattverdliturgi. Redaktøren av LK kommenterer denne i nr.8 og har gode innspill. Men det overraskar meg at han så lett kjøper nemnda sitt forslag om at alteret skal flyttast fram i rommet, og at liturgen heile tida skal stå versus populum. Ved ei slik endring gjev ein avkall på ein sterk tradisjon der himmelretning og arkitektur er medspelarar i liturgien og evangelieformidlinga. Det fysiske og konkrete i liturgien blir svekka.

Det gjorde sterkt inntrykk på meg då eg for mange år sidan besøkte ei reformert kyrkje i Sveits for første gong. Det var ei vakker nygotisk kyrkje som godt kunne ha stått i ei norsk bygd. Men framme i koret sto det i staden for eit alter, ei rekke stolar i ein halv-sirkel. Alteret var redusert til eit lite bord i overgangen mellom kor og skip. På mitt spørsmål om kvifor det var slik, svarte presten: "Vi trur jo at Kristus er tilstades overalt i rommet. Derfor blir det feil å la eit alter og ei himmelretning representere Kristi nærvær." Eg var høflig nok til ikkje å gå inn i nokon teologisk diskusjon, men eg tenkte med meg sjølv: "Her ser eg ei ny side ved skilnaden mellom reformert og luthersk teologi. Og eg er glad eg er luthersk!"

Er det denne praktisk-funksjonalistiske tankegangen frå kalvinistane som har sneke seg inn i NFG?

Kva mister vi ved å flytte alterbordet og la presten stå bak? Jo, vi mister den fysiske dynamikken i liturgien med vekslinga mellom å tale til Gud og å lytte til Guds tale til oss. Det at liturgen snur seg, er også ein pedagogisk genistrek som eg i alle år med stort hell har brukt i møte med konfirmantar og med barn.

Eg har møtt argumentet om at det er autoritært å snu ryggen mot kyrkjelyden. Det opplever eg heilt omvendt. Når eg som liturg står vendt mot alteret står eg saman med kyrkjelyden og er deira munn. Det må da vere meir autoritært å stå mot kyrkjelyden og vere deira talsmann. At det skulle styrke nattverdens fellesskapskarakter ved at presten står bak alterbordet er i beste fall ei halv sanning. Den halve (eller 3/4) sirkelen som vender seg mot alteret har jo ein usynleg halvdel som er heime hos Gud. Slik får vi rundt alterringen del i eit fellesskap med dei døde som har gått før oss. Dette har vi snakka mykje om i vår kyrkjelyd, og mange opplever det svært meningsfullt. Vi må ikkje bli så sneversynte at vi reduserer fellesskapet til å gjelde berre dei som er inne i kyrkjerommet der og då.

Eg trur ikkje at det å sitte i ring og sjå kvarandre i ansiktet er så viktig for fellesskapet. Det er ei motesak med utspring i det terapeutiske samtalerommet og vår særnorske demokratitenking. Mi erfaring er at det moderne mennesket forventar at kyrkjerommet skal vere annleis enn samtalerom eller foredragssalar. Det skal vere eit rom som ved sin arkitektur, møblering og utsmykking trekker mennesket inn i det drama mellom Gud og menneske som gudstenesta er.

I vår nyrestaurerte Brønnøy Kirke har vi skrudd alterbordet godt fast i golvet, under den vakre altertavla der Maria Magdalena møter den oppstadne Kristus. Over den tomme grava er vinduet i austveggen der sola skal få komme inn og minne oss om den første påskedagen.

Så får vi håpe at Riksantikvaren har større sans for dei fysiske sidene ved liturgien enn "Nemnd for gudstjenesteliv".

SØNDAGSTEKSTEN

Dag Øivind Østereng, Stephen Reid og Astrid Sætrang Morvik

8. søndag etter pinse

6. juli 2008

Prekentekest: Matt 10,28-31

Lesetekster: Jes 49,13-16 og 2Tess 3,6-12

Til dagen

8. søndag etter pinse møter oss med lovprisende, formanende og advarende tekster. Leseteksten fra GT er klart lovprisende, epistelt teksten klart formanende mens evangelieteksten bærer i seg både advarsel, formaning og en slags form for lovprisende oppfordring i og med utsagnet "frykt derfor ikke." Dagen har klart karakter av å åpenbare Guds omsorg og godhet, men ikke på en måte som tar brodden av livets realiteter. Det må heller ikke forkynnelsen gjøre. Den forkynnelsen som treffer best denne dagen, er en forkynnelsen som klarer å kombinere de ulike elementene som tekstene bærer i seg. Jeg tror vi treffer denne dagens budskap godt om vi lar hovedfokuset i prekenen dreie seg om *gudsfryktens evangelium*.

Til teksten

Vår prekentekest står i en større tekstsammenheng (Matt 10,16-39) som handler om forfølgelse av disiplene/kirken. Det er bakgrunns konteksten for disse ordene av Jesus. Teksten handler derfor på mange måter om *de to slags domsstoler*. Den dommen som mennesker feller over Guds folk (10, 17-19), og Guds egen dom, som kommer særlig til uttrykk i vårt tekstavsnitt (10, 28b). Jesu ord etterlater seg ingen tvil om hvilken domsstol som er høyesterett, og slik hvilken domsstol som skal få prege våre liv

i kraft av bekjennelse (10,32) og etterfølgelse (10,38).

Bakteppet for Jesu forkynnelse er forholdsviss nedslående. Som disipler må man være innstilt på å forsvare sin tro med sitt liv. Men Jesus oppmuntrer disiplene til ikke å frykte. Vi møter oppfordringen fire ganger i den større tekstsammenhengen til ikke å være bekymret og redde (10,19; 10,26; 10,28 og 10,31). I ett og alt skal vi være prisgitt Guds omsorg og vern (10,19b-20; 10,22b; 10,29-30).

Når det heter i vårt tekstavsnitt "Vær ikke redde (frykt ikke) for dem som dreper legemet," så siktes det her til den makt som mennesker eller menneskelige myndigheter kan utøve over Jesu disipler. De kan ifølge Jesus slå i hjel, men likevel ikke drepe "sjelen." Derimot er det god grunn til å frykte ham som har makt/kraft/myndighet (gr.: *dynamenon*) til å ødelegge både sjel og legeme i helvete/Gehenna. Vi forstår at den som Jesus her anbefaler oss å frykte, er Gud, det vil si Guds dom.

Med bakgrunn i den senere tids debatt omkring oversettelsen av *Gehenna* kan det være interessant å gi dette ordet noe oppmerksomhet i prekenen, men jeg vil ikke anbefale å gjøre det til en hovedsak. Man kan kanskje peke på den virkelighet som Gehenna representerer av å være utenfor, et sted der dødens og ødeleggelsens destruktive vilkår råder. Vi må ha klart for oss når vi omtaler dette stedet, at Jesus her knytter seg opp til gammeltestamentlig jødisk eskatologi, og at det ikke har noe med det geografiske Hinnom-dalen utenfor Jerusalem som sted å gjøre. Hinnom-dalen står kun

som et symbol på de destruktive kreftene som rådet der utenfor bymuren. Ordene fra Jesus må kun forstås eskatologisk-transcendent (jf. Sverre og Leiv Aalen, *Bakenfor inferno*. Oslo 1955 s. 9, 14ff).

Evangeliet i teksten kommer først i vers 29 og 30. Her vitner Jesus om en omsorg fra Guds side med billedbruken om spurver og hårstrå. Og denne omsorgen kan sammenfattes i budskapet om at alle ting hviler i Guds hånd, også liv og død. Strack-Billerbeck har påvist at dette er en utbredt visdomstanke gammeltestamentlig, så vel som i jødisk Midrasj-litteratur, og Jesus er derfor ikke noen særskilt original rabbi med disse ordene (Strack-Billerbeck, *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch*. Bd. I, s. 582f).

Til prekenen

Jeg har innledningsvis foreslått å rette fokuset mot *gudsfryktens evangelium*. Og det er virkelig verd å kalle budskapet om gudsfrykten et evangelium, et godt budskap, fordi *gudsfrykten* setter fri fra *mennekefrykten*, som også må sies å være et sentralt element i tekstens budskap.

Et *frimodig* kristent vitnesbyrd skal være båret oppe av disse to elementene, nemlig å være *fri* og *modig*. Fri i forhold til menneskelige oppfatninger, meninger og dommer, og likedan modig i forhold det samme. Men denne frimodigheten skal til gjengjeld være bundet av lydighet til Gud, hans ord og vilje. Denne lydigheten gjør seg alltid gjeldende i gudsfrykt. Å frykte Gud er ikke et fangenskap, men veien til visdom og frihet (Ordsp. 9,10; 14,27).

Gudsfrykt kan synes å være et krevende emne å preke over, og det kan være flere årsaker til det. Den mest i øyenfallende årsaken er vel at ordet kommuniserer en kristendomsforståelse som mange oppfatter som pietistisk og livsbegrensende. Gudsfrykt med nøysomhet (1 Tim 6,6) står som et pietistisk ekko fra en tid der kristen forkynnelse i langt større grad enn i dag snakket om forsakelse, nøkternhet, avhold og om å ikke skikke seg lik med denne verden (Rom 12,2). En senere gjenoppdagelse av bibelens frodige skapelsesteologi har med rette understreket verdien av menneskelig skaper-evne, mangfold, livsutfoldelse og livsglede som et likeså sant uttrykk for kristen livsstil, og

derfor også en langt mer kulturåpen og nær-værende uttrykk for den kristne tro enn den gamle pietismen gav rom for. Kristendom skal ikke være menneskefiendtlig. Tvert om skal sann gudsfrykt ta vare på det sant menneskelige, det humane, det livet som lever i pakt med Guds vilje. En sunn bibelsk skapelsesteologi er derfor et nyttig korrektiv til en ensidig pietistisk kristendomsforståelse. Men kanskje må vi også søke tilbake til pietismen for å innhente noe av den hellig gudsfrykten som preget dem? Den er en særdeles dyrebar arv å hente tilbake.

Forkynnelsen denne dagen kan virkelig komme i en fruktbar dialog med menigheten om den våger å ta opp i seg en dypere refleksjon over hva gudsfrykt betyr i praksis i vår tid, i vårt land, i vår kultur, i vår kirke, i vår situasjon. For saken - *gudsfrykt* - er fremdeles relevant, spørsmålet er bare hva det betyr i praksis.

Å frykte Gud er i Jesu munn mer et uttrykk for en holdning enn for redsel. Det ser ut til å handle om en ærefrykt eller en trosholdning som erkjenner at Gud er Gud, Herre over liv og død og den siste dommer. Hos den som i sitt liv tror og erkjenner/bekjenner at Gud er Gud, vil denne troen og bekjennelsen komme til uttrykk som en vilje til å lyde Gud mer enn mennesker (Apg 5,29). Livet selv vil vitne om dette. Gudsfrykten bærer i seg en glede og frimodighet som er villig til å gå på tvers av menneskelige meninger, oppfatninger og vurderinger og slik innrette sitt liv etter det, og bunnlinjen i denne gleden og frimodigheten er troen på Guds omsorg og kjærlighet, slik Jesus vitner om det med eksemplet om spurvene, og hvor godt Gud kjenner oss, at han har oversikt over antall hodehår. I en slik tro ligger gleden og vissheten om at alle ting samvirker til den gode for den som elsker Gud (Rom 8,28). Her ligger kjennskapet til Jesus som vet at det å følge han er å kjenne sannheten, og at denne sannheten vil sette oss fri (Joh 8,31f). Her ligger gudsfryktens hemmelighet som i særlig grad skal prege kirkens tjenere (jf. 1Tim 3,1-16).

Jeg vil anbefale enhver predikant til å våge seg inn i nærkamp med spørsmål omkring gudsfryktens kår i våre liv og i vår kirke. Ikke minst vi som selv skal preke for andre, bør stille oss grunnleggende spørsmål omkring vår egen livsførsel, vårt eget vitnesbyrd, vår egen fri-

modighet på etterfølgelse og et klart vitnesbyrd i vår tid. Uten å bedrive en hasardiøs polemikk fra prekestolen mener jeg at forkynnelsen må våge seg inn i brennbare konkretiseringer knyttet til hva som er gudsfryktens kjennetegn i vår tid. Kan den spores? Kan den observeres? Kan den erfares i møte med vår holdning til Skriften som hellig skrift, i vårt forhold til kirken som hellig samfunn, i vårt forhold til kristen enhet, i vårt forhold til forbruk og forsvarelig forvaltning av jordens ressurser, i vårt vern om livets ukrenkelighet fra utfangelse til død, i vår egen seksualmoral og vårt syn på seksualitetens plass, i vår omgang med de destruktive og nedbrytende kreftene i vår kultur som ikke har respekt for det hellige og en grunnleggende respekt for andre menneskers tro og overbevisning, i vårt forhold til kapitalkrefter, språkførsel og tidsbruk, i vårt forhold til menneskets verdighet, i vår omsorg for de små og svake.

En slik gjennomgang vil forhåpentligvis føre oss nærmere behovet for skriftemålet enn en tro på vår egen gudsfrykt, men nettopp gjennom en slik konfrontasjon med oss selv og den tiden vi lever i vil vi også få åpenbart for oss selv hvor gudsfrykten brister i våre liv. Det er nemlig manglende gudsfrykt, og kanskje en likeså åpenbar menneskefrykt, som ofte får oss til å bøye av under tidens press og tidens krav. Det er sterke krefter vi har å gjøre med. Vi må minne menighetene på Jesu ord: *"Vær ikke redd dem som dreper legemet, men ikke kan drepe sjelen. Frykt heller for han som kan ødelegge både sjel og legeme i helvete."* Gjennom en forkynnelse som våger å konfrontere oss med vårt eget vitnesbyrd, kan vi nå fram til den formaningen som Paulus gir i 1Tim 4,7b-8: *"Øv deg heller i gudsfrykt. For kroppslig øving er nyttig til noe, men gudsfrykten er nyttig til alt. Den har løfte både for dette liv og for det som kommer."*

Gudsfryktens hemmelighet og gudsfryktens evangelium handler om en hvile i Gud. En barnlig tillit til Guds omsorg og Guds vern midt i denne verdens ulike prøvelser. Gudsfrykten er en holdning av kapitulasjon og overgivelse til Gud. Ikke minst i tider der troen blir prøvd gjennom forfølgelse eller vi på en særskilt måte blir stilt til regnskap for vår tro, skal vi som kristne takke og prise Gud under alle forhold, uten hensyn til de menneskelige

omkostningene. Slik sett munner gudsfryktens evangelium ut i et gledens lovprisende budskap: "Frykt derfor ikke!" Overgitt til Guds nåde, omsorg og kjærlighet har vi det vi trenger, og prekenen denne dagen må tone ut i denne jublende glede som vi eier som Guds barn, i samfunn med Jesus Kristus. Det er til syvende og sist ikke vår gudsfrykt som frelser oss, men Kristus. I troen på han hører vi hans glade ord: "Frykt derfor ikke!"

Til gudstjenesten

Det er treenighetstid og alminnelig serie som gjelder. Salmene denne søndagen har jeg hentet ut fra gudstjenestens lovprisende og frimodige grunntone. Hovedsalmen (om vi velger bort bibelsk salme) henter sitt tema direkte fra GT-teksten som sier at vi er tegnet i begge Guds hender. Det vitner om Guds omsorg for oss. Salmen etter prekenen handler om at livet med Kristus setter oss fri fra andre makter og krefter som vil holde oss nede i fangenskap, og får fram vår avhengighet av Jesus som vår frelser. Salmene vil først og fremst gi retning for troen og fri-modig-gjøre.

Inngangssalme 570

Syng for Herren, hele verden

Bibelsk salme 929

Jeg vil love Herren

eller hovedsalme 352

Jeg er tegnet i Guds hånd

Før preken 208 v.1-2

Kom, Hellig Ånd med skapermakt

Etter preken 330

Guds Sønn har gjort meg fri

Offertoriesalme 138 v.1-5

Til Lammets måltid

Under nattverd 710

Vi rekker våre hender frem

Slutningssalme 615

Du Far og Herre

DAG ØVIND ØSTERENG

Sokneprest i Ulvik

9. søndag etter pinse

13. juli 2008

Tekst: Matt. 7.21-29

Denne tekstkommentaren består av to deler - først en kommentar til prekenteksten, dernest en gjengivelse av en moderne liknelse som kan brukes i forbindelse med forkynnelsen denne søndagen.

Da jeg studerte teologi var det en del av oss studenter som var ute i vikarprestetjeneste på sommeren. Det var mange utfordringer ved å dra ut - så "grønne" som vi var. Hvem visste hva vi gikk til? En av de tingene vi visste om, men som like fullt var utfordrende, var alle de "vanskelige" tekstene vi skulle preke over, som sommeren er krydret med. Dagens tekst kan tilsynelatende være en slik tekst - men ved nærmere studium åpner teksten rike muligheter for forkynnelse av evangeliet!

Teksten i sin kontekst

Teksten danner avslutningen på bergprekenen hos Matteus. Det er egentlig to avsnitt: v.21-23 og v.24-29. v.21-23 fungerer som en slags landing av bergprekenen, mens v. 24-29 fungerer mer som en epilog der alvoret i å leve etter de ord som er talt holdes frem.

Bergprekenen som er den viktigste umiddelbare kontekst for vår tekst, omfatter mange temaer: Saligprisningene, lys og salt i verden, lovens oppfyllelse, drap og sinne, ekteskap og skilsmisse, ed og ærlighet, å gjengjelde ondt med godt, å elske sine fiender, ære av mennesker - ære av Gud, en bønneskole (fadervår), den rette faste, det udelte hjertet, om bekymring, døm ikke!, bønn og bønnesvar, den gyldne regel, de to porter og en utgreiing om falske profeter. Deretter kommer første del av vår tekst (falske disipler) og tilslutt epilogen om huset bygd på fjell som binder hele talen sammen til et budskap som er ment å skulle etterleves: "Den som hører disse mine ord og gjør etter dem...".

Bergprekenen kan beskrives på mange måter. De som ønsker at kristendom i sin essens skal være læren om den rette moral, vil peke på at i bergprekenen finner man mer enn andre steder den rene kristne lære. For dem som heller mer i antinomistisk retning er bergprekenen kanskje mer et uttrykk for et godt

anliggende, men likevel livsfjernt. En slags mellomting må vel kalles den lutherske forståelsen av 'loven', der loven er ment å avsløre synden og derved drive til Kristus når man ser hvordan livet er stelt i forhold til hvilke krav Gud stiller. Bergprekenen har ofte vært forstått i et slikt perspektiv. Der legges lista slakt at vi alle må klamre oss til nåden. Dagens tekst er i så måte et interessant studium.

De to omtalte delene av dagens tekst er tett knyttet sammen med temaet høre-gjøre. "den som gjør min himmelske Fars vilje [...skal komme inn i himmelen](v21) og " Den som hører disse mine ord og gjør etter dem."(v24) Ut fra dette vil jeg ikke si at det er sammenhengen mellom liv og lære som er dagens tema, men sammenhengen mellom liv og Jesu lære. Der ligger en vesenlig forskjellighet som er nødvendig å betone. Utfra dagens tekst utfordres vi som forkynnere til å få frem det budskap som Jesus fremhever: at Hans ord er det som skal finne vei inn i våre liv, våre hverdager og våre små og store livsvalg. I en relativiserende og synkretistisk betont samtid ligger det her en viktig utfordring i teksten. Lesetekstene hjelper oss i så måte. Selv om det i Jer 23 er snakk om 'falske profeter' og i og 1.Joh 4 er snakk om "Antikristens ånd" (og ikke falske disipler), så understrekes Guds suverenitet i begge tekster. Teksten i 1.Joh har fokus på at de kristne skal være våkne og skjelne hvem som er fra Gud og ikke. Felles for alle tre tekster for dagen er at noen (disipler eller falske profeter) bedyrer alt står rett til med Gud, mens det i virkeligheten slett ikke er slik.

Falsk

Det finnes noe som heter falske disipler. Det finnes mennesker som tror de blir frelst og kommer til himmelen, som tror at alt står bra til med dem, men som har en stor overraskelse i vente. Jesus må ha tenkt at det går an å forholde seg til Gud på en spesifikk måte som er grunnleggende gal. Å forholde seg slik må ha vært en reell mulighet for Jesu tilhørere - ellers ville han ikke advart dem så tydelig med denne fortellingen som eksempel. Eksplicit så innebærer dette at noen mennesker - også de som selv tror de kjenner til Jesus, vil kunne få beskjeden: "gå bort fra meg!" Dette er alvor - og

det er noe av dette alvor som kommer frem i liknende tekster (som for eksempel Joh. 15 - "bli i meg så blir jeg i dere" som ikke er en mild anmodning om livsynsmessig preferanse, men ut fra sammenhengen et spørsmål om liv eller død.)

Nåde.

Spørsmålet reiser seg ganske umiddelbart: hvordan kan Jesus finne på å si noe sånt til noen?! Aller minst til noen som tilsynelatende hadde gjort 'så godt de kunne'. Dette spørsmålet lever blant tilhørere etter at en slik tekst er blitt lest, og det må besvares. Ikke få må justere på sitt indre bilde av hvem Jesus er, og hva han står for når Jesus blir en sentral person i domstekster med både et individuelt og et evighetsperspektiv. Likevel bør man etter mitt skjønn ikke la seg friste til å gå inn i omfattende utgreiinger om eskatologiske betenkninger. Heller bør man her gripe muligheten til å forkynne klart og sentralt om hva det kristne evangelium er. På hvilket grunnlag kan vi komme frem for Jesus: hva er det som holder i møte med døden og evigheten? Det er ut fra dagens tekst IKKE alt det flotte vi har fått til, eller de mektige gjerninger i Jesu (eller hvem så enn skal være) sitt navn. Det er ikke all den godhet vi har fått til som frelser oss. Hvis det hadde vært det så kunne vi likestilt den kristne tro med hinduismens tro på reinkarnasjon og karma. Der kan du bli frelst ut av reinkarnasjonens forbannelse ved å gjøre gode gjerninger og la være å gjøre onde gjerninger. Frelse blir da noe du etter atskillig anstrengelse klarer å få til. (Klarer du ikke "kravene" får du dårlig karma og rykker ned i rangstigen i ditt neste liv). Slik er det jo med det meste av menneskelig religion. Du får igjen (med rente) for dine gode eller onde gjerninger. Det store skillet mellom den kristne tro og det meste av annet som finnes i verden ligger i ordet NÅDE. Av sin nåde sendte Gud sin sønn til verden, av sin nåde bar Jesus våre overtredelser på seg opp på korset, av sin nåde har Gud gitt oss fri adgang til barnekår hos seg. Og nettopp det at i dåpen og troen må nåden tas imot og ikke presteres, ligger kjernen på svaret til dagens tekst. De falske disipler som kom til Jesus, hadde tydeligvis ikke vært i kontakt med selve kjernen i evangeliet, men hadde hatt atskillig

tid til å være 'flinke' og bruke sin innsats på 'den gode sak'. Det at slik innsats også kan ha en høy åndelig/kristelig profil (som de tydeligvis hadde hatt), har ingen betydning. Jesus fremstår her som nesten firkantet knallhard: Det hjelper ikke uansett hvor mye godt du kan legge på bordet som "inngangsbillett". Har du ikke latt deg gripe av nåden i Jesus Kristus så har du ingenting - da har du aldri kjent Kristus, og han kjenner ikke deg. "Men da skal jeg si dem rett ut: Jeg har aldri kjent dere. Bort fra meg, dere som gjør urett!" På den ene side er dette "hard" og krass tale, på den andre side er det en sterk tydeliggjøring av evangeliets kjerne. Den gode nyheten vi kan proklamere ut over forsamlingene denne søndagen er: Jesus ønsker ikke at et eneste menneske skal behøve å høre de ordene. For den som har trådt feil i livet og syndet, for den som har brukt all sin energi på fasaden i stedet for et sant liv, for den som ikke tror på seg selv og knapt på noe annet: for oss alle mennesker av kjøtt og blod står Jesus der med åpne armer og ønsker å gi oss alt godt av tilgivelse, gjenopprettelse, mening og ikke minst et levende håp for fremtid og evighet. Dette er det grunnleggende perspektiv på dagens tekst som er umistelig.

Tro og Gjerning

Med det grunnleggende perspektiv på plass, kan vi også begi oss ut på mer ulendt terreng og søke etter hva Jesus ville si med at vi må "gjøre hans himmelske Fars vilje" og "høre Hans ord og gjøre etter dem". En (nesten) ulovlig snarvei her er å hoppe rett til Johannes 6 der vi finner ordene: "Da sa de til ham: "Hva er da de gjerninger Gud vil vi skal gjøre?" Jesus svarte: "Dette er den gjerning Gud vil dere skal gjøre: å tro på ham som Gud har sendt." (Joh. 6, 28-29). Grunnen til at dette er litt for kjapt (utenom kanskje på en kort andakt på ungdomsklubben), er at det er ganske innlysende at når teksten står slik på tampen av bergprekenen så refererer Jesus her eksplisitt til sin undervisning om hvordan vi på ulike måter skal innrette våre liv - i både mellommenneskelig relasjoner (ekteskap, fiender med mer) og i forhold til Gud (bønn, faste med mer). Her ligger det med andre ord opp i dagen å snakke om de to grunnleggende aspektene i den

troendes liv: rettferdiggjørelsen (mottas utelukkende av nåde ved tro) og helliggjørelsen (der Jesu ord og Den Hellige Ånd virker i oss i en stadig vekstprosess). Oversatt inn i disse kategoriene sier Jesus at den som utelukkende stoler på helliggjørelsen som grunnlag for frelse og evig liv, har fullstendig misforstått. Like mye andre veien: den som ikke er i helliggjørelsens prosess, hører ikke på Jesu ord og gjør ikke etter dem og bygger dermed ikke sitt livshus slik Jesus forutsetter for sine etterfølgere. (Hvis ikke Herren bygger huset, arbeider bygningsmennene forgjeves. - Salmer27.1) Jeg tror dette lett kan åndeliggjøres slik at det får lite med våre faktiske liv å gjøre. Men Jesus sikter jo her til Bergprekenen som er (pinlig) konkret og hverdagsnær. Som evangelisk-lutherske kristne er vi opplært til å lukte lovisk forkynnelse på ti mils avstand. Det er derfor et reelt anliggende å poengtere hvordan dette med tro og gjerninger henger sammen. I denne sammenheng fungerer loven som noe som hjelper oss til å leve etter Guds gode ordninger og vilje, men det er fremdeles ingen plass til noen merittliste. Det gode evangelium er og blir også denne søndagens hovedanliggende som vi har privilegiet av å forkynne til våre tilhørere med klar tiltale - ikke bare omtale.

Fasade eller genuint liv?

Teksten i dag påpeker som nevnt forskjellen mellom fasadeliv og genuint liv. Som siste del i denne kommentaren vil jeg derfor gi en liknelse som jeg har hentet fra forfatteren Gordon MacDonald i boka "The life God blesses - Weathering the Storms of Life That Threaten The Soul". Forfatteren anbefaler jeg for øvrig varmt - gjør et søk på for eksempel amazon.com.

Engang bygde en dum mann en båt. Hans ville at det skulle bli den flotteste, mest omtalte båten som noensinne hadde seilt fra havnen ved båtklubben der han var medlem. Derfor bestemte han seg for å ikke spare på noe, hverken i utgifter eller innsats.

At båtbyggeren kom til å bli kalt en dum mann, hadde verken med hans evne til å bygge eller arbeide hardt å gjøre. Det var heller ikke en referanse til hans personlighet, for han var en svært hyggelig og jovial mann. At han ble

kalt en dum mann hadde å gjøre med visse kvaliteter ved hans person, usynlige kvaliteter kunne man si, som ingen i utgangspunktet kunne visst. Men å si noe mer om det er å foregripe historien.

Ettersom han bygde, så utstyrte den dumme mannen sitt fartøy med fargerike seil, komplisert rigging, og behagelig innredning og utstyr i kabinen. Dekket var laget av det fineste teaktre, og alle taufestene var laget av høypolert bronse. I baugen, malt i bokstaver av gull, var båtens navn skrevet: Persona.

Mens han bygde Persona, så kunne ikke den dumme mannen annet enn å fantasere over den beundring og applaus som han forventet å få fra båtklubbens medlemmer når båtens hans ble sjøsatt. Faktisk, jo mer han tenkte på lovprisingen som snart skulle komme, dess mer tid og innsats la han i de deler av båtens fremtoning som ville tiltrekke seg folk og høyne beundringen.

Nå var det slik, og det kan i og for seg synes naturlig - fordi ingen kom til å se Persona sin underside, så mente mannen at det ikke var stort behov for omtanke for båtens kjøll eller for den sak skyld noe som hadde å gjøre med ballast og vektfordeling. Erfarne seilere kan kanskje steile av å høre slikt, men husk at det denne båtbyggeren hadde i tankene var forestillinger om hvordan folk kom til å beundre hans båt - ikke båtens sjødyktighet. Sjødyktighet oppleves ikke så viktig mens båten ligger i tørrdock.

En av de gangene han sto i en valgsituasjon i forhold til tid og prioriteringer, så tenkte han: "hvorfor skulle jeg bruke tid å penger på noe som ingen ser? Når jeg hører på samtaler på klubben om båter, er det jo bare om de ting som synes som man snakker om - jeg har aldri hørt noen beundre en båts underside. I stedet så føler jeg at mine yacht-kamerater virkelig synes at det som er verdt noe er flotte seil, messingfester, kabinen, dekk, materialbruk og fart og seilevne som vinner søndagsregattan i klubben." Drevet av slik tenkning bygde den dumme mannen sin båt. Og alt som skulle synes for folk begynte snart å glitre og skinne, mens det som ville være usynlig når båten gled ned i vannet, ble stort sett ignorert. Folk la ikke merke til slikt, eller kommenterte det i hvert fall ikke.

Og båtbyggerens mistanker viste seg å klaffe. Båtklubbens folk forsto seg på seil, rigging, dekk, messing og kahytter. Og det de så, lovpriste de. Han overhørte at folk hvisket at dette kom til å bli den flotteste båten i klubbens historie og det ville nok lede til at eieren ble valgt til formann i styret. Han visste da at han hadde gjort de rette valg.

Dagen kom for jomfruturen. Folk ved klubben møtte opp langs kaien. En champagneflaske ble knust ved baugen for hell og lykke, og øyeblikket kom for mannen til å seile.

Mens brisen tok fatt i seilene og skjøv *Persona* stille ut fra klubbens havn, så sto han ved roret og hørte hva han hadde tenkt seg i årevis: tilrop og lykkeønskninger fra misunnelige beundrere som sa til hverandre: noe slikt har vi ikke sett her i klubben. Noen båter seilte opp langsmed ham og de utgjorde en liten flåte av skuter mens de seilte ut mot utaskjærs farvann.

Snart var *Persona* bare en prikk i horisonten. Og da den begynte å rulle i havets dønninger og vinden tok seg opp, grep mannen, som nå virket som alt annet enn en dum mann, roret med et fastere grep, og han var stolt. For en bragd! Han var grepet av en sterk følelse av at alt, båten, hans fremtid i klubben og til og med havet - var under hans kontroll.

Men noen få nautiske mil ut så blåste det opp til en storm. Ingen kuling - og slett ikke bare en frisk bris. Det var sterke vindkast og bølgehøyden økte raskt. *Persona* begynte å riste av kreftene og vann skylte over dekk. Flere gale ting begynte å skje - og kapteinens fremtoning var ikke lenger den samme. Kanskje var han ikke havets Herre likevel.

Hvor var det blitt av de båtene som fulgte ham utover? Han så dem ingensteds hen. De hadde forlengst seilt tilbake til smulere farvann. Han hadde vært for selvopptatt til å merke det.

I løpet av minutter var *Persona* sine seil revet i filler, masten ble splintret og riggingen lå spredt over hele båten. Teakdekket og kahytten fløt med vann. Og før han visst ordet av det, så kom en bølge større enn noe den dumme mannen hadde sett, fossende mot ham og båten kappseilte.

Så - kom noe viktig: mens de fleste båter ville ha rettet seg opp igjen, så gjorde ikke *Persona* det. Hvorfor ikke? Fordi dens bygger: den veldig dumme mannen - hadde oversett be-

tydningen av det som lå under vannskorpen. Det var ikke nok vekt der. I det øyeblikk da en velbygd kjøll og riktig ballast hadde reddet båten - så var den ikke der. Den dumme mannen hadde brydd seg bare om utseende og ikke med stabilitet og motstandskraft i de skjulte og usynlige steder der det faktisk gjelder når stormen kommer.

Videre hadde den dumme mannen så stor tillit til seg selv og sine seilerferdigheter, at han ikke engang reflekterte at en situasjon som han ikke kunne håndtere kunne oppstå. Derfor viste senere undersøkelser at det ikke var noen redningsutstyr ombord - livbåter, flytevester, nødradiosendere. Som et resultat av dårlig planlegging og blind stolthet ble mannen savnet til sjøs.

Det var bare da *Persona* ble vasket i land at båtklubbens medlemmer fikk høre om dette. Se! - sa de, båten mangler tilstrekkelig kjøll - det ser ut som det er langt mer vekt over enn under vannet. Og de sa mer: bare en dum mann kunne laget en slik båt - enn verre seilt i en slik! En som bygger bare over vannskorpa, har ikke bygd en halv båt engang. Visste han ikke at havet er farlig? Visste han ikke at en lite seildyktig båt er en tikkende katastrofe? Så absurd at vi jublet slik vi gjorde!" Noen eldre medlemmer som overhørte dette visket stille: Det var visst ingen som sa slike ting mens *Persona* ble bygd. Hva nytte har det å si slikt i ettertid?

Den dumme mannen ble aldri funnet. I dag, når folk snakker om ham, og det er sjelden - nevner de ikke den første suksessen da båten ble sjø satt, men bare hvor dumt det er å legge ut på havet med dårlige båter når storm blåser opp. Og slik ble eieren av *Persona* kjent som den dumme båtbyggeren. Ingen husket hva han het lenger.

Er du ute etter å spørre etter meningen bak denne historien så vil svarene på dine komme trillende. Er du ikke det - er du kanskje en som drar ut og bygger en båt og kanskje kaller den *Persona*. Kanskje ulike versjoner av denne historien vil komme til å lyde:

En gang bygde en dum mann et hus....

En gang bygde en dum mann en karriere

En gang bygde en dum mann et ekteskap

En gang bygde en dum mann et liv...

10. søndag etter pinse

20. juli 2008

Prekentekest: Luk 12,42-48

Jes 10,1-3; Apg 20,17-24

Blandede følelser

På den ene side skulle man gjerne hatt mer fritid og mindre ansvar. På den annen side er det fryktelig stas å bli bedt om å ta et verv og få mer ansvar. Men når man har gjort akkurat det en stund, har man lært at det å få tillit nok innebærer ære, men mest oppofrelse. Til slutt kommer man til et punkt hvor det å bli gitt tillit, enten mottas som en plikt eller et kall, eller man hopper av hele galeien. Men *kan* man det?

Til dagen

Forvaltersøndagen. Man kan tematisere forvalteroppdraget på flere måter. Jesaja-teksten tar for seg det sosialetiske ansvaret. Dermed kan temaer som rik-fattig, nord-sør eller klima og miljø kan settes på dagsorden. Lukas 12 kan støtte opp under ulike slag av sosialetisk tematisering. Apg-teksten legger an et annet perspektiv: Det er Paulus som vitner om hvordan han har tatt vare på det oppdraget han har fått som apostel. Dette tematiserer misjonsoppdraget, og Luk 12 bygger godt opp under også dette. Dersom man velger et sosialetisk tema, får man evt. velge bort Apg-teksten. Velger man derimot å sette misjon og evangelisering på dagsorden, passer kanskje ikke Jesaja-teksten så godt. Uansett hva man gjør, må man velge! Som Tore Kopperud sier det: "Dagen i seg selv peker ut over kroner og øre og minner om alt vi har fått til forvaltning, både innen skapelses- og frelseshusholdningen. Tid, evner og krefter på det globale plan, naturens resurser på det globale, nådegaver og tjenesteoppgaver - for bare å nevne noe av alt det som er med å gjøre Forvaltersøndagen aktuell for oss i dag." (På vandring gjennom kirkeåret, 119). Hva er aktuelt i dag, i 2008? Åpenbart har klimatrusselen satt sine spor i våre sinn i dag, men hver epoke har sine hjertesaker. Det er interessant å bla gjennom Norsk salmebok under kapittelet "Livet i Guds verden." Det gir et overblikk over hva kristne har vært opptatt av gjennom de siste hundre år: For eksempel ser vi at rundt århundreskiftet var

det individets forhold til sin neste og sin Gud som ble tematisert under overskriften "Kjærlighet og tjeneste." Den sosialetiske vekkingen kommer med full styrke på sekstitallet, og vi får salmer som kaller oss til ansvar for verdens fattige. På 70-tallet kommer så smått salmer som tematiserer ansvaret for skaperverket. Temaet "Hjem og arbeid" gir oss tidligere tiders forhold til de nære ting, og særlig er det bonde- og fiskerkulturen fra første del av århundret som slår gjennom. Jeg tror ikke det er mange salmer med dette temaet som fortsatt skrives, og det skal bli interessant å se hvor mange som tas med inn i neste nye salmebok. Neppe særlig mange, men forvaltning av hjem, familie og arbeid bør være aktuell og få en renessanse innefor salmediktingen.

Til teksten

Hva er Jesus opptatt av (i følge Lukas) når han preker forvaltning? Svaret må vi lete etter i evangeliet for øvrig. En finner snart at Lukas har helt klare etiske mål. I følge ham slår Jesus særlig hardt ned på hykleri hos de religiøse lederne når de er mot helbredelse på sabbaten og ikke viser barmhjertighet med de syke og fattige. Han er også tydelig overfor alle som er opptatt av penger, og som samler seg skatter på jorden. Opp mot dette holder han idealet om å vise barmhjertighet, dele med de fattige og ha sin skatt i himmelen. Både hos Matteus og Markus kan Guds vilje sammenfattes i budet om å elske Gud og sin neste. Hos Lukas gjøres dette budet til selve forutsetningen for å arve evig liv. (Kvalbein, Godt budskap for fattige, 59).

Rammen omkring denne liknelsen er en tale Jesus holder etter at han grundig har fornærmet fariseere og skriftlærde. Etter disputten med fariseerne, fortelles det at han har tilhørere i tusenvis (12,1), men at han først og fremst taler til disiplene. Han advarer mot fariseernes hykleri og mot pengebegjær hos alle, og han forteller flere liknelser som har som mål å gjøre tilhørerne beredt til å møte Herren (Menneskesønnen) når han kommer igjen.

Den lille liknelsen er interessant på flere måter. Blant annet tegner den tydelig opp forskjellen på to verdensbilder som er høyst aktuelle også i dag. Det ene er representert ved

den tjeneren som forholder seg til at han har en herre som har gitt ham et oppdrag; han har ansvar for andre tjeneres ve og vel, og vil måtte stå ansvarlig for herren når denne kommer tilbake. Det andre er representert ved den tjeneren som ikke forholder seg til oppdragsgiveren, men lever etter eget forgodtbefinnende og behandler sine underordnede hensynsløst og uten tanke på en mulig oppgjørsgård.

Et annet særtrekk er at liknelsen så tydelig er myntet på disiplene, jf. v 41. Det er Peter, senere den selvsagte lederen for disippelflokken og kirken, som spør: "Er denne lignelsen bare for oss, eller er den beregnet på alle?" Konklusjonen i v.47-49 gjør det klart at noen har et særlig ansvar for andre. Dette gjør det nærliggende å trekke den slutning at denne liknelsen er myntet spesielt på kristne ledere og forkynnere som har fått en spesiell innsikt og et spesielt forkynneroppdrag.

Til prekenen

Truls Frogner skrev boka "Lev! Tankekraft mot kraft," da han fikk beskjed om at kreftsykdommen ville ta livet av ham. Hans viktigste budskap var dette: Når du får beskjed om at du ikke har lenge igjen å leve, må du spørre deg selv hva du vil gjøre med resten av livet ditt.

Man trenger ikke å få kreft for å stanse opp og tenke over hvordan man skal bruke resten av livet sitt. Hvem er det egentlig som styrer mine valg? Er arbeidsgiveren, er det familien, er det jeg selv, er det Gud? Og hvordan skal en kristen tenke om livet? Dypest sett spør vi: Hva er meningen med livet?

Lars, en av konfirmantene mine, spurte meg nylig "Hvorfor ble du prest, Astrid?" Tankene mine fór tilbake til tenårene hvor det store alvorret hadde innhentet lille meg, og jeg husker godt hvordan jeg tenkte den gangen: "Hvis Gud har skapt meg, må han ha ment noe med det. Da må jeg bruke livet mitt til noe meningsfullt. Siden jeg liker fag som historie, religion og språk, fant jeg ut at teologi kunne være veien å gå," svarte jeg, hvorpå Lars sier: "Det var faktisk et veldig godt svar!" Ingenting er som bekreftelse fra konfirmanter!

Men ikke alle skal bli prester, og søndagens tekst kan også få et større nedslagsfelt enn oss som skal forvalte Ord og sakramenter! Alle

kristne som har fått evangeliet overlevert, blir utfordret til å gi det videre. Dette er budskapet som begynner å utkrystallisere seg overfor prekenen 20. juli. (Også tiden på året gjør det uaktuelt å sammenkalle til en større temagudstjeneste omkring miljøvern eller fattigdomsproblematikk. Det får vente til høsten.) I lys av Jesu tydelige etiske krav til barmhjertighet mot fattige og syke, ser vi nå at Jesaja-tekstens funksjon som lesetekst er å understreke nettopp dette: Å leve etter Guds vilje handler om å gjøre det gode og løfte de svake opp, for én dag kommer regnskapsdagen. Det er jo interessant å se at Paulus i Apg 20,24 bringer inn et annet begrep når han skal sammenfatte hva evangeliet består av, nemlig *Guds nåde*. Altså er det nåde og barmhjertighet vi skal forkynne. Begge deler kan gå to veier: Vi skal vise nåde og barmhjertighet mot andre. Først da kan vi forvente nåde og barmhjertighet fra Gud. Særlig hos Lukas understrekes dette aspektet. Nåden er *ikke* betingelsesløs! Jesus venter at omvendelsen bærer frukter. Den som mye er betrodd, ventes det mye av.

Caterina av Siena var en ung kvinne som levde på slutten av 1300-tallet. Sigrid Undset har skrevet om henne. Caterina var en helt spesiell kvinne med et uvanlig forhold til Kristus. Hun ble en stor kjendis i sin tid, både fordi hun utrettet mange mirakler, men også fordi hun kun klarte å spise nattverdsbrød. Dette var det eneste hun levde på. Hun falt stadig i ekstase i kirken når hun ba, og hun hadde mange syn hvor hun fikk viktige budskap fra Jesus. Hennes høyeste ønske som tenåring var å få leve en eneboertilværelse i bønn til Gud. For oss vanlige mennesker som ofte sliter med bønnelivet, kan det være vanskelig å forstå hvordan noen kan lengte slik etter å leve i bønn, men for Caterina var det å be omtrent som å komme inn i himmelen, badet i Guds kjærlighet. Intet kunne være bedre. Men livet hennes skulle bli noe ganske annet enn en eneboertilværelse. Hun ble i stedet brukt av Gud til å skape fred mellom erkefiender i en turbulent og blodig epoke av Italias og Europas historie, og det var hun som fikk overbevist pave Gregor XI om at han måtte forlate Avignon og reise tilbake til Roma hvor paven hørte hjemme. Selv var Caterina overbevist om at all uro og blodig krig skyldtes hennes egne

synder! Like fullt var hun bevisst at mirakler skjedde fordi hun ba om det, men hun pleide å si at hun var et skrøpelig redskap som Gud hadde valgt å bruke. Helgenfortellingen om Caterina illustrerer hvordan Gud bruker enkeltmennesker ved å gi dem spesielle egenskaper og nådegaver. Caterina opplevde en helt spesiell nærhet til Kristus. Det ga henne ekstatiske opplevelser - og kostet henne store lidelser. Den som er gitt mye, kreves det mye av. I vårt daglige liv som kristne i verden, finnes det ingen fasit for hvordan vi skal leve, annet enn at hver enkelt må gå i seg selv og spørre: Hva har Gud gitt meg? Hvilke nådegaver og talenter har jeg fått? Har han gitt meg et spesielt kall? Så er det viktig å understreke at alt Gud har valgt å gi den enkelte, er en gave!

Takknemlighet er det første svaret på gaven. Dernest skal gaven brukes. Om gaven ble brukt etter intensjonen, er det bare giveren og mot-takeren i fellesskap som kan svare på.

Livet i Guds verden skiller seg fra livet uten Gud. Den som har fått overlevert troen på Gud, er heldig. Den som kjenner Guds vilje, er privilegert. Den som får leve livet som en del av Guds plan, har del i noe stort! Men ingen har sagt at det blir lett. Kanskje det er på tide å begynne å preke om kallet igjen?

Ha en fin søndag!

ASTRID SÆTRANG MORVIK
Sokneprest i Grua/Harestua

Nyhet fra Luther Forlag

Kr 198,-

Ragnar Evenstad og Kari T. Johnsen (red.)

BESTEFORELDREBOKA til nytte og glede

Boka presenterer forskning, tanker og refleksjoner om besteforeldrerollen, samt gir praktiske tips.

“Vi ønsker særlig å understreke gleden ved å være besteforeldre. Åpningskapitlet slår derfor an en tone av glede og takknemlighet, og vi tror at du som leser boka vil finne igjen denne tonen gjennom hele boka.” (Fra forordet)

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Tunsberg bispedømme

Tunsberg bispedømme har i møte 29. april 08 foretatt følgende tilsetninger:

- Knut Skjeldal er tilsatt som sokneprest i Nord-Jarlsberg prosti med tjenestested Hof/Eidsfoss og Vassås sokn.
- Lise Horn er tilsatt som kapellan i Tønsberg Domprosti med tjenestested Stokke sokn.

Vi har mottatt bekreftelse på at begge tar imot stillingene.

Agder og Telemark bispedømme

Agder og Telemark bispedømmeråd har gjort følgende tilsetning i møte 23.04.2008:

- Terje Nyvoll-Todnem ble tilsatt som sokneprest i Aust-Telemark prosti med Heddal, Lisleherad og Gransherad sokn som tjenestoområde.

Terje Nyvoll-Todnem har bekreftet at han tar i mot stillingen.

SØKERE

Tunsberg bispedømme

Sokneprest i Lier prosti med tjenestested Røyken sokn:

- Per Erik Karlsson Brodal, Spr. Stjørdal
- Else Liv Kortner Faye, Seniorprest/vikarprest Tunsberg bispedømme
- Ånund Hardang, Spr. Tangen
- Knut Ole Hol, Spr. Fræna
- Karin Krissly, Spr. Steinkjær og Egge
- Jørund Midttun, Studierektor/dgl. leder Liturgisk Senter
- Ovar Sandaker, Cant.theol
- Aksel L. Astrup Toft, Vikarprest Oslo Døvekirke

Sokneprest i Hallingdal prosti med tjenestested Torpo sokn og Leveld sokn:

- Terje Asbjørn Hansen, Spr. Snertingdal og Biri
- Per Gustad Nilsen, Pastor Sarpsborg frikirke
- Frank Vorhaug, Bibelskolelærer/inspektør Tanzania

Sokneprest Lier prosti med tjenestested Filtvet/Tofte sokn:

- Peter Andreas Berersfjord Holby, Vikarprest Hurum
- Ovar Sandaker, Cand.theol.
- Benedicte Aass, Kap. Gruben

Sokneprest i Hallingdal prosti med tjenestested Geilo sokn:

An-Magritt Granli, Undervisningsrådgiver
Kirkerådet
Audun Sæbø Norman, Kap. Høland

Sokneprest i Eiker prosti med tjenestested Sigdal og Eggedal sokn:

Kjell Bjørka, Spr. Averøy
Ovar Sandaker, Cand.theol

LEDIGE STILLINGER

Nidaros bispedømme

Sokneprest i Stjørdal prosti med Stjørdal, Skatval, Lånke og Hegra sokn som tjenestested.

Det er ledig nyopprettet stilling som sokneprest med Stjørdal prosti som tjenestestedistrikt og med Stjørdal, Skatval, Lånke og Hegra sokn som tjenestested.

Soknene tilsvare Stjørdal kommune som har 20 350 innbyggere. Stjørdal sentrum ligger 3,5 mil øst for Trondheim. Trondheim lufthavn, Værnes ligger i Stjørdal kommune.

I Stjørdal sokn er det 10317, i Skatval sokn 2419, i Lånke sokn 2844, og i Hegra sokn 2921 kirkemedlemmer. Soknepresten har sete i Stjørdal menighetsråd, og vil ha det meste av sin tjeneste i Stjørdal sokn. Prosten har sete i Stjørdal kirkelige fellesråd, og har også regelmessig tjeneste i Stjørdal sokn.

I soknene er det følgende kirker: I Stjørdal sokn ligger Værnes kirke, en middelalderkirke i stein fra tidlig 1100-tall. Skatval sokn har en kirke, i Lånke sokn ligger Lånke kirke og Elvran kapell, i Hegra sokn ligger Hegra kirke, Okkelberg kapell og Floren kapell.

Kirkelig statistikk for Stjørdal sokn viser: 147 dåp, 89 begravelser, 25 vielser, 140 konfirmanter samt 80 forordnede gudstjenester årlig. Dette er noe mer enn de andre 3 soknene til sammen. Med den nye stillingen på plass

betjenes menighetene av 4 sokneprester som får tjenesteuke i hele kommunen annenhver uke. I hele prostiet er det i tillegg til prosten og prostipresten 9 menighetspreststillinger.

Kontorstedet ligger i Stjørdal sentrum. Her er det kontorfellesskap med prost, prostiprest, sokneprestene i Skatval og Lånke, kirkeverge, kateket, diakon, 3 organister (til sammen 260% stilling) og 3 kontormedarbeidere.

Menighetene i Stjørdal er inne i en spennende prosess for å styrke mangfoldet i gudstjenestelivet i menighetene. Stjørdal menighet har søndagsskole. Barnekor er under oppstart. Det er innarbeidet gode tradisjoner for samarbeid med skoler og barnehager om julevandring og påskevandring. Det deles ut bibler til 5. klassetrinn og mange skoleklasser besøker Værnes kirke i løpet av skoleåret. Det er i Stjørdal et betydelig arbeid innenfor de frivillige lag og organisasjoner. Menighetene har også sammen med Misjonsforbundet og den Katolske kirke en årlig økumenisk gudstjeneste med stor oppslutning.

Kateketen i Stjørdal har det administrative ansvaret for konfirmantundervisningen. Et mer utstrakt samarbeid mellom menighetene om konfirmantarbeidet er på trappene. Soknepresten vil inngå i dette samarbeidet.

De største utfordringene i Stjørdal menighet er innenfor menighetsbyggende arbeid. Soknepresten vil få et særlig ansvar for å styrke samarbeidet med de kristelige organisasjonene, frivillige lag og enkeltpersoner i menigheten.

I prostiet er det blant prestene behov for supplerende kompetanse innenfor arbeid med rekruttering og dyktiggjøring av frivillige krefter.

Stjørdal kommune er i rask vekst. Når det gjelder utbyggingen av skoler, barnehager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/kommunen for øvrig, vises til blant annet kommunens hjemmeside: www.stjordal.kommune.no. Ellers vises det til bispedømmets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros og www.kirken.stjordal.no

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er

å få en balansert alders - og kjønnsammen-
setning i sokn/prosti samt legge til rette for
mennesker med redusert funksjonsevne.

Det er foreløpig ikke skaffet bolig til stil-
lingen, men Stjørdal kommune er innstilt på å
skaffe bolig, noe som vil utløse boplikt.

Målformen i soknene er bokmål og søkerne
må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetning skjer på de vilkår som til enhver tid
gjelder og den som tilsettes må rette seg etter
følgende:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement
m.v. herunder spørsmål vedrørende tje-
nesteordning, beredskapsordning, tjenes-
tebolig og husleie.
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens
gjøremål og bosted.

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli
innhentet og vektlagt, jfr. aml. §13-3

Vi søker etter en prest som kan fylle stil-
lingen i henhold til tjenesteordningen, de opp-
gaver og utfordringer som er beskrevet foran
og som:

- gjerne har kompetanse innen rekrutte-
ringsarbeid og medarbeiderutvikling.
- evner å bidra til gode samarbeidsforhold,
trivsel, engasjement og er kontaktska-
pende
- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i
felleskap med ansatte og frivillige med-
arbeidere.

Stillingen er plassert i kode 0930 og lønnes i
ltr. 51-62 Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved hen-
vendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf.
73539100 eller prosten i Stjørdal tlf. 74834230.

Søknad med CV, attester og referanser
sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebisper-
gården, 7013 Trondheim innen 27.juni 2008.
Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

*Sokneprest i Nord-Innherad prosti med Snåsa
sokn som tjenestested.*

Det er ledig stilling som sokneprest med
Nord-Innherad prosti som tjenestestedistrikt og
med Snåsa sokn som tjenestested.

Soknet tilsvarer Snåsa kommune som har
2176 innbyggere. Kommunen har et stort areal,
og deler av kommunens arealer ligger i Blå-
fjella - Skjækerfjella nasjonalpark. Snåsa er en
landbrukskommune med beskjeftigelse blant
annet innenfor steinindustri og laftehytte-
produksjon. I tillegg jobber mange innenfor
offentlig sektor og i serviceyrker. Snåsa
sentrum ligger 58 km fra Steinkjer og 18 mil
nord for Trondheim. Det går daglig buss til
videregående skoler i Grong og Steinkjer. E6
og Nordlandsbanen passerer gjennom kom-
munen.

I Snåsa sokn er ca 95 % av innbyggerne
kirkemedlemmer. Snåsa har en kirke og en
kirkegård. Snåsa kirke er en middelalderkirke i
stein fra 1200-tallet. Den ble påbygd i 1869, og
har plass til ca. 450 personer. I tillegg til kirken
finnes kirkestedet Megard med Norges nord-
ligste Olavskilde.

Snåsa menighet betjenes av soknepresten
som er medlem av menighetsrådet. Tjenesten
er ellers regulert gjennom tjenesteuker i
samarbeid med andre prester i prostiet. I hele
prostiet er det i tillegg til prosten og prosti-
prest 10 menighetspreststillinger. Prestene i
prostiet har jevnligesamlinger i prostilaget.
Samlingene har klare sosiale og faglige føring-
er.

Snåsa menighet er en folkekirkelig menig-
het, der folket har et godt forhold til kirka si.
Snåsa menighet har sin egen visjon som ble
vedtatt høsten 2006: "Kirken i Snåsa - Nærhet
i hverdag og høytid". Denne beskriver godt for-
holdet mellom menighet og kirke.

Statistikk fra 2007: 18 dåp, 29 konfirmanter,
9 vigslar og 24 begravelser. Det er ca 40 for-
ordna gudstjenester i året. Gjennomsnittlig
antall deltakere pr. gudstjeneste er 68.

Snåsa ligger sentralt i sørsamisk område, og
Snåsa kommune ble som eneste kommune i
sørsamisk område innlemmet i forvaltnings-
området for samisk språk fra 1.1.2008. Det
holdes årlig to gudstjenester med sørsamisk
liturgi, og det er også innført sørsamisk

nådehilsen og velsignelse ved de andre gudstjenestene i kirka.

Kontorsted er i nordfløyen av prestegården som ligger vel 100 meter fra kirken. Her er det kontorfellesskap med daglig leder/kirkeverge, sekretær og prosjektleder for trosopplæring. I soknet er det også stillinger for kantor, kirketjenere, klokker/diakoniarbeider og renholder.

Menighetsarbeidet er organisert gjennom blant annet diakoniutvalg, musikkutvalg og gudstjenesteutvalg. Kantor leder to barnekor og et seniorkor i menigheten. Kirke-skole-samarbeid er også godt utviklet.

Fra høsten 2007 ble Snåsa menighet forsøksmenighet i Trosopplæring. Snåsa menighet sitt trosopplæringsprosjekt har tittelen "Sammen i naturen - Sammen med Gud - Sammen med hverandre", og omfatter aldersgruppa 10 - 18 år. Soknepresten har en naturlig rolle i deler av prosjektet som ledes av egen prosjektleder.

Soknepresten er en del av det kommunale kriseteamet. Snåsa har et rikt kultur- og musikkliv, og et aktivt idrettsarbeid for alle aldersgrupper. Kommunen har full barnehagedekning og et godt utbygd helsevesen. Skole og barnehage ligger like ved prestegården.

Når det gjelder lokalsamfunnet/kommunen for øvrig, vises til kommunens hjemmeside: www.snasa.kommune.no Ellers vises det også til bispedømmerådets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros og til Snåsa menighet sin hjemmeside: www.snasa.kirken.no

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning og kollegastøtteordning. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønnsammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert funksjonsevne.

Med stillingen følger det bolig med boplikt på Vinje prestegård. Boligen er et praktbygg fra 1750 og ligger naturskjønt og skjermet fra trafikk, selv om det ligger sentralt. Presteboligen har en grunnflate på 170 kvm og er på to etasjer. Inneholder: entre, kjøkken med peis, spise- eller dagligstue, storstue med peis og et gjesterom. I 2. etg. er det 4 soverom, stue og et

stort bad med tørkerom. Uthus og vedbod hører med til boligen. Boligen er ganske nylig gjennomgått og varmepumper er montert.

Målformen i soknet er bokmål. Søkerne må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetting skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- a) Endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestet bolig og husleie.
- b) Avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted.

Opplysninger om samlivsform vil kunne bli innhentet og vektlagt, jfr. aml. §13-3

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- ønsker å være prest for unge og gamle i folkekirken på Snåsa.
- evner å skape kontakt og å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel og engasjement.
- evner til å jobbe selvstendig og i samarbeid med kolleger og andre medarbeidere.

Stillingen er plassert i kode 0930 og lønnes i ltr. 51-62. Pensjonstilskudd. Skyssgodtgjøring.

Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros Bispedømmeråd, tlf. 73539100 eller prosten i Nord-Innherad ved Steinkjer kirkekontor, tlf. 74145700.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros Bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 27.juni 2008. Attester vil ikke bli returnert.

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, professor Harald Hegstad, prost Jan otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 525,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 650,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr. 500,- +mva
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 900,- +mva
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1500,- +mva
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1500,- +mva
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 2500,- +mva
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 4000,- +mva

ISSN 0332-5431

